

z mládí vychovaní zkrotnou a přilnou k člověku, zvláště k tomu, který je krmil.

Ostatně není o chyceného luňáka co státi ani v zahradě, tím méně ve stavení, neb potrava a výkal jeho velmi nepříjemně zapáchají. Proto nemořte v zajetí luňáky, nechytejte, nestřílejte jich, popřejte jim svobody, a hleďte všemožně v krajině své je udržeti. Luňáci vracejí se a vyhledávají svá předešlá hnízda, — neplašte jich a nechte je pokojně hnízdit; brzo pak uvidíte po polích, lučinách a lesích více ptáků těchto lítati, při tom se naučíte znáti je a žehnati budete jich účinkování.

VII.

Poštołka.

Blížího povšimnutí a vřelého doporučení zasluhuje z denních dravců mimo luňáka ještě jeden slušný pták z rodu sokolů, a to je *poštołka*. Po celé Evropě je sokol tento rozšířen a znám; k nám přichází časně z jara, aby zde mláďata vyvedl, na zimu však stěhuje se do teplejších končin světa. Na jihu nestrání a nebojí se poštołka člověka, poletuje kolem něho beze strachu a bázně, jako na příklad mezi námi kavka. U nás je ale poštołka velmi plachá a obezřetná; ona ví také proč. Tam na jihu lidé poznali její užitečnost, proto si jí tam váží a chovají, zde jí lid posuď nezná, a proto jí co dravec nenávidí a pronásleduje jí; každý rok přináší lid z venkova z hnízd vybrané mladé poštołky na prodej. Jak jsem se přesvědčil, nevědí nikdy, co prodávají; obyčejně myslí ale, že to jsou mladé sovy. Že tak často se podaří hnízda poštołek naléztí a vybrati, z toho patrnó, že sokol ten v dosti velkém počtu u nás hnízdí, a že krajiny naše jsou mu milé a příhodné. A také vskutku nemůže poštołka sobě lepšího místa práti, neb zde nachází všeho, v čem si libuje.

Poštołka miluje lesy, skaliny, lomy, zbořené hrady; hnízdo si také staví na vysokých stromech, ve skalách, na starých zámčích i na věžích ve větších městech; do hnízda snáší 5—7 bílých do hněda kropenatých vajec. Poštołka je 12—13 palců dlouhá, nohy a ozobí má žluté. Starý sameček má hlavu, hřbet a ocas šedivý, záda a křídla do rezava hnědá, prsa a břicho světlejší, rudožlutavé. Samička je na povrchu celá do rezava hnědá. Péra v ocase mají bílou špičku, a nad ní širokou tmavou stužku; na zádech má každé péro ve špičce tmavou tříhrannou skvrnu, na břiše pak je každé pérko u prostřed podél ostenky černě znamenáno; letka jsou černá. Samička bývá o něco větší nežli sameček. — Let poštołky jest lehký, rychlý; — letí tak nad zemí dosti vysoko, a při tom jí neujde na zemi ani toho nejmenšího. Jak spatří myš neb něco jí vítaného, zastaví se v letu a zůstane na jednom místě s roztaženými křídly státi, a jen z blízka je pozorovati jakési třesení křídel. Když si byla kořist tak vyhlídla a zjistila, tu se na ni vrhne s výše jako střela s takovou jistotou, že jí nikdy neujde. Často se prochází v brázdách mezi brambory, mezi zelím, řepou atd., potravu zde hledajíc; pohybuje se totiž i na zemi velmi snadně, lehce a čerstvě. Často je vidati párek sokolů těchto, jak pro vyrazení vysoko ve vzduchu se proletují, sem a tam v krásných kolech se prohánějí a dovádějí. Také často poštołku vidíme, jak dravce většího v letu pronásleduje, také ale, jak sama od menších ptáčků, hlavně od vlaštovek, pronásledována bývá.

Za pokrm slouží poštołce zejména myši a rozličný hmyz; také záby a ještěrky; nedá se ale upříti, že v čas nouze i také některého ptáčka si vypůjčí. Myši jsou to ale a škodný hmyz všeho druhu, po kterých poštołka slídí; je to její nejmilejší strava, a po jiné se neshání, když té v hojnosti nalezne. Z té příčiny zasluhuje také všestranné ochrany. — V domácnosti si zvykne i stará chycená poštołka v krátkém čase; z mládí však vychované poštołky jsou člověku nad míru vděčné a zábavné.

Poštołek jsem měl mnoho; obyčejně jsem mladé, když mně na prodej přineseny byly, zakoupil, a pak, když lítati uměly,

na svobodu pustil. S jednou jsem však se více obíral a s ní si častěji za den hrál; ta mně přivykla tak, že se jí nechtělo odlétnouti, ačkoliv měla u pokoje, v kterém se svobodně procházela a poletovala, okna otevřená. Když jsem snídal, přilítla na stůl; věděla, že také dostane jísti; taktéž byla naučena v poledne a na večer ke mně k stolu přilítnouti. Tu pak seděla pokojně a čekala, až jsem jí uchystanou a pro ni odměřenou porci podal. Obyčejně si vzala porci z ruky do zobáku, ze zobáku ji pak chytla jednou nohou a trhala z ní kousky jako papoušek, když z pazourku něco vyklobává, na jedné noze při tom stojí. Když však dostala něco většího a tužšího, jako kus masa, tu si na to vstoupila oběma nohama, přidržela to ke stolu, a zobákem pak z toho trhala a polykala kusy. Měl jsem ji tak rád, že jsem ji každý den něco na pochoutku sháněl; dal jsem jí chytat myši, žáby, kobylinky, brouky a jiné. Ona pak za to odměňovala se mně čím dál tím větší přichylností a oddaností. Někdy jsem si vyšel na procházku i na hodinu cesty k lesu a poštolku jsem s sebou vzal; seděla mně na ruce nebo na rameně, někdy si odlítla stranou do pole, někdy i v lese na strom zasedla, na zapísknutí ale, jak byla naučena, přilítla zase ke mně, sedla si na rameno nebo i na hlavu, a když jsem jí ruku podal, skočila na ni a uměla se na holé pěsti tak držeti, že kůži ostrými drápkami svými ani dost málo nepoškrábala. Bral jsem ji schválně ven i do lesa; chtěl jsem věděti, jestli se jí přece nezachce volnosti, a jestli nezatouží po svobodě, kterou jsem jí nabízel, ačkoliv nerad bych se byl se sokolíčkem tím loučil. Dlouho však jsem se neměl s poštolkou radovati. Jednou jsem hleděl otevřeným oknem, a na protější straně v ulici, v které jsem bydlel, byli zaměstnání zedníci stavbou domu. Sokol přilítnul ke mně na okno, chvíli tu pokojně seděl, pak se mu zachtělo trochu se prolítnouti, jak to často dělával; tentokrát ale zalítnul mezi dělníky a také u prostřed nich na kámen se posadil. Udivení zedníci pohlíželi na dravce, a já z toho měl radost, když jsem viděl, jaké pohnutí sokol mezi nimi udělal. Tu však jemu nejbližší zvednul sáhovku. „Nechte ho, je chočený!“ křičím, ale pozdě. V tom sá-

hovka, zedníkem hozená, zasáhla poštolku tak, že v okamžiku bylo po ní.

Jako každý rok, tak i letos mimo jiné přinesla mně jedna žena na prodej v košíku šest mladých poštolek z jednoho hnízda. Jedna z nich vynikala velikostí nad ostatní; tu a ještě jednu menší zakoupil jsem po 14 kr., ostatní pak jsem poslal pro radost jednomu známému. Mláďata chmýřím ještě pokrytá neuměla na nohou se udržeti a více seděla. Dal jsem je do bedničky drátěnou mříží opatřené, na způsob jako ve zvěřincích klece uspořádané mívají. U prostřed bedničky bylo pohodlné dřevo k sedění připevněno; poštolky mladé ale zůstaly pod ním na dně seděti. Krmit se nechaly, byly ale při tom divoké, zvláště menší sameček, ten byl jako čertík. Když ho někdo chtěl vzíti, tu po ruce nožičkou tepal a zobáčkem se oháněl na vše strany. Den později dostal jsem darem zase jednu poštolku, ta byla ale o mnoho starší, byla krotká, pokojně seděla na ruce, a také již sama žrala. Dal jsem ji do klece ke dvěma mladším; usedla si nad nimi na příčku u prostřed bedničky neb klece upravenou. Tak byly venku na pavlači ubytovány. Časně z rána, jak někdo kolem nich šel, křičely jasným a pronikavým hlasem: kli-kli-kli-kli-kli, a hlásily se o pokrm. Když pak se jim játra, hovězí neb telecí maso na kousky rozkrájené podávalo, tu polykaly ty dvě mladé tak hltavě a nedočkavě, že jedno druhému někdy kousek ze zobáku vydrati se snažilo. Starší tu pak seděl, nejedl a čekal, až ty menší byly nasyceny, pak teprv sebral do pazourku kde co zbylo a pochutnával si. Po čtrnácti dnech opadalo chmýří z péří, mláďata sesílila tak, že si zasedla k staršímu na dřevo nahoru. Ten starší, jak byl jinak krotký, pokoušel se vždy, když žádného z nás na pavlači neviděl, z bedničky dostatí se ven; také se mu to podařilo, neboť drátěná mříž nepřiléhala dobře. Také se ani na to nedohlíželo, proto že měly poštolky slíbeno, až budou moci lítati, že jim bude svobodno odletět, kam se jim zalíbí. Podařilo se jí z klece dostatí se ven, lítala ale po pavlači, byla chycena a zase do klece dána. Týden později utekla zase, tenkrát ale vznesla se na střechu, a odtud letěla přes ná-

městí k věži, za ní letěly a pokřikovaly lašťovky u velikém počtu; když pak na hřebeně jedné střechy usedla, tu se všech stran na ni dorážely. Nestačila se tu shýbati, jak blízko nad ní litaly. — Poštołka si zde odpočinula, vůkolí prohlídla a letěla pak, dotíravostí lašťovek omrzelá, za město někam do zahrady. — Několik dní později časně z rána ulítnul z klece druhý, a sice ten menší sameček; ten samý den pustil jsem oknem i třetího. Nedůvěřoval si poprvé přeletěti náměstí a zatočil se nad vedlejší domy. — Od té doby, po tři téhodny, vídám často poštolky nad městem z rána a na večer lítati; jsou to asi ty, co ze dvorku na pavlači z druhého svého hnízda se vyvedly..

„Nesu Vám kalousy!“ — s takovou mně přišla řta žena, od které jsem poštolky koupil. — „To jsou poštolky, panímámo, odpověděl jsem. „Ale to mně je jedno“, ona na to, snad přece nějaký ten krejcar za to dostanu.“ „A co byste s těmi ptáky dělala, kdyby je nikdo nechtěl koupiti?“ ptám se. „Ba, povídala jsem to hned, že třebas zbytečně s tím se ponesu, — kluk mně to pro zlost přinesl z lesa domů, a já to chtěla již koče hodit, tu ale přišel táta a povídal cosi, že takové věci kupujete, abych jen sem šla.“

To dostačí! Když by se stalo a někdo Vám mladé poštolky ke koupi nabízel, tu je kupte, obětujte ten krejcar, žítvé je po ten krátký čas, pusťte je pak; zatím se lid naučí je znáti a přestane hnízda jejich pleniti.